

Związek Producentów Audio Video

Szanowny Pan
Bogdan Zdrojewski
Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego
ul. Krakowskie Przedmieście 15/17
00-071 Warszawa

DWIM/1444/12

Warszawa, 15 października 2012 r.

Szanowny Panie Ministrze,

Nawiązując do pisma z dnia 7 września 2012 r. dotyczącego projektu *dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie zbiorowego zarządzania prawami autorskimi i prawami pokrewnymi oraz udzielania licencji wieloterytorialnych dotyczących praw do utworów muzycznych na potrzeby wykorzystania na internetowym polu eksploatacji na rynku wewnętrznym*, dziękujemy za zaproszenie do przedstawienia stanowiska Związku Producentów Audio Video w powyższej materii.

Związek Producentów Audio Video pozytywnie ocenia ideę Dyrektywy co do zasady, należy jednak naszym zdaniem zwrócić uwagę na jednostronność proponowanych regulacji - ograniczających się do określenia obowiązków organizacji zbiorowego zarządzania, bez zapewnienia jednocześnie skutecznych narzędzi działania, w szczególności umożliwienia organizacjom skutecznej i sprawnej egzekucji roszczeń, zarówno w wymiarze finansowym, jak i informacyjnym. Podkreślić należy ponadto brak odniesienia do obowiązujących przepisów krajowych, m.in. w zakresie nieprzystawiania proponowanych konstrukcji do form działania organizacji w ramach prawa o stowarzyszeniach, nie zaś jako spółek prawa handlowego. Zwrócić trzeba także uwagę na niedostosowanie regulacji dyrektywy do działania organizacji zbiorowego zarządzania reprezentujących także podmioty gospodarcze (jak np. ZPAV), nie zaś wyłącznie osoby fizyczne.

ZPAV popiera cel Dyrektywy, jakim jest poprawa zarządzania i przejrzystości działania we wszystkich organizacjach zbiorowego zarządzania oraz uproszczenie systemu wieloterytorialnego licencjonowania praw autorskich w dziedzinie muzyki online. Kluczową sprawą wydaje się zadbanie o to, aby przyjęte w Dyrektywie zasady były jak najlepiej przystosowane do osiągnięcia tych celów, ale jednocześnie nie prowadziły do nadmiernych uregulowań.

W tym kontekście, wydaje się, że niektóre zasady i wymogi zawarte w Tytułach I i II Dyrektywy są zbyt szczegółowe i niosą ze sobą ryzyko nałożenia na organizacje zbiorowego zarządzania dodatkowego ciężaru administracyjnego, bez uzyskania poprawy w zakresie praktyk licencjonowania. W opinii ZPAV działanie organizacji zbiorowego zarządzania można usprawnić nie poprzez nałożenie szczegółowych zobowiązań, a raczej dzięki przekazaniu właścicielom praw, którzy mają bezpośredni interes ekonomiczny w funkcjonowaniu organizacji, skutecznych narzędzi kontroli i zapewnienia większego udziału w procesie decyzyjnym.

W projekcie powinien się także znaleźć zapis, mówiący o roli użytkowników w funkcjonowaniu sprawnego systemu zbiorowego licencjonowania praw, np. poprzez przekazywanie bez opóźnień dokładnych raportów o wykorzystywanych utworach i przedmiotach praw pokrewnych oraz terminowe regulowanie należnych wynagrodzeń. Kolejnym czynnikiem, który mógłby mieć wpływ na powstanie skutecznego systemu zbiorowego licencjonowania praw jest wprowadzenie sprawnych mechanizmów rozwiązywania sporów pomiędzy organizacjami zbiorowego zarządzania a użytkownikami.

W odniesieniu do Tytułu III Dyrektywy - „Udzielanie przez organizacje zbiorowego zarządzania licencji wieloterytorialnych dotyczących praw do utworów muzycznych na internetowym polu eksploatacji” – wytwórnie fonograficzne, zarówno samodzielnie, jak i za pośrednictwem organizacji zbiorowego zarządzania, od kilku lat udzielają wieloterytorialnych licencji na muzyczne usługi mobilne i online. Na mocy ustanowionych przez producentów fonogramów zasad dotyczących zbiorowego licencjonowania (tzw. porozumienia IFPI w sprawie simulcastingu i webcastingu), użytkownicy, mający siedzibę w którymkolwiek kraju UE, mają możliwość uzyskania wielorepertuarowej, paneuropejskiej licencji od każdej uczestniczącej w systemie europejskim organizacji zbiorowego zarządzania prawami producenta fonograficznego. Generalnie należy zgodzić się z podejściem zaprezentowanym w Tytule III Dyrektywy dotyczącym wieloterytorialnego licencjonowania praw do muzyki online. W naszej opinii, dodatkowym istotnym czynnikiem, mogącym wprowadzić w perspektywie długoterminowej więcej elastyczności do systemu licencjonowania praw do korzystania z muzyki w środowisku cyfrowym jest wprowadzenie możliwości udzielania niewyłącznych licencji przez uprawnionych poszczególnym organizacjom praw autorskich.

Wyłączne licencje nie pozwalają posiadaczom praw na bezpośrednie licencjonowanie swoich praw użytkownikom, równoległe do licencji przyznawanych przez organizacje zbiorowego zarządzania. Ogranicza to elastyczność i zdrową konkurencję między bezpośrednim, a zbiorowym systemem udzielania licencji, które są korzystne dla użytkowników i rynku cyfrowego. Wymaganie od organizacji zbiorowego zarządzania umożliwienia udzielania niewyłącznych licencji jako warunku licencji wieloterytorialnych zwiększyłoby elastyczność w licencjonowaniu, ułatwiłoby bezpośrednie licencjonowanie i umożliwiłoby ponowne połączenie podzielonych praw autorskich.

Należy zwrócić uwagę na niebezpieczeństwo, iż proponowane zapisy Tytułu III będą sprzyjały tworzeniu małej liczby ośrodków z uprawnieniami do wydawania wieloterytorialnych licencji. Taka

Związek Producentów Audio Video

koncentracja zwiększy siłę rynkową konkretnych organizacji zbiorowego zarządzania. W przyszłości należy z należytą uwagą zadbać o to, by ośrodki te nie mogły nadużywać swojej pozycji rynkowej wobec posiadaczy praw, innych organizacji zbiorowego zarządzania lub użytkowników.

Podsumowując, ogólny kierunek Dyrektywy jest właściwy, istotnym jest jednak, aby nie rozszerzać zakresu Dyrektywy ponad to, co jest zawarte w jej zamierzonych celach. Część ogólna Dyrektywy nie powinna wykraczać poza kwestie zbiorowego zarządzania prawami, a zapisy dotyczące wieloterytorialnego licencjonowania praw w środowisku cyfrowym nie powinny być rozciągnięte na inne prawa, niż ma to miejsce obecnie, biorąc pod uwagę fakt, że korzystanie online z nagrań muzycznych jest już licencjonowane przez wytwórnie fonograficzne, w trybie indywidualnym i zbiorowym. Ponadto Dyrektywa nie powinna być wykorzystywana jako platforma do regulacji kwestii nie związanych ze zbiorowym zarządzaniem prawami, takich jak np. tantiemy związane z dozwolonym użyciem osobistym.

Poniżej przedstawiamy uwagi ZPAV dotyczące poszczególnych regulacji projektu Dyrektywy.

Tytuł I – Przepisy ogólne

Art. 2 - Zakres obowiązywania

Zakres Dyrektywy powinien zostać rozszerzony, tak aby objąć nie tylko organizacje zbiorowego zarządzania znajdujące się w UE, ale także wszystkie organizacje, które udzielają licencji użytkownikom z UE. W innym przypadku pojawia się ryzyko, że Dyrektywa stworzy nierówne warunki, faworyzujące organizacje z krajów spoza Unii Europejskiej.

Art. 3(a) – Definicja „organizacji zbiorowego zarządzania”

Definicja „organizacji zbiorowego zarządzania” powinna obejmować wszystkie organizacje, których podstawową działalnością jest zbieranie i dystrybuowanie opłat licencyjnych lub wynagrodzenia w imieniu jednego lub większej liczby uprawnionych, bez względu na strukturę ich własności czy zarządzania. W celu zapewnienia równych warunków i uniemożliwienia działania części podmiotów na innych zasadach, Dyrektywa powinna objąć zakresem wszystkie podmioty świadczące usługi zbiorowego zarządu prawami na rzecz uprawnionych.

Tytuł II – Organizacje zbiorowego zarządzania

Rozdział 1 – Członkostwo w organizacjach zbiorowego zarządzania oraz ich struktura

Art. 6 – Zasady członkostwa w organizacjach zbiorowego zarządzania

Zgodnie z art. 6 ust. 2, organizacje zbiorowego zarządzania powinny przyjmować w poczet swoich członków wszystkich uprawnionych, którzy spełniają wymogi dotyczące członkostwa. Należy zauważyć, że w wielu krajach członkowskich UE decyzja o przyjęciu lub odrzuceniu wniosku o członkostwo podejmowana jest przez kompetentne władze stowarzyszeń (zwykle jest to Zarząd lub Walne Zgromadzenie). Może się okazać, że obowiązek przyjmowania w poczet członków organizacji

Związek Producentów Audio Video

wszystkich, którzy spełniają określone kryteria, jest niezgodny z lokalnym prawem, odnoszącym się do stowarzyszeń powstałych na mocy prawa cywilnego.

Art. 7, 8 i 9 – walne zgromadzenie, funkcja nadzorcza, zobowiązania dyrektorów

W artykułach tych podejmuje się próbę uregulowania zarządzania (art. 7) i wewnętrznego audytu (art. 8) organizacji zbiorowego zarządzania. Tymczasem prawa lokalne, bez wyjątku, regulują i zawierają zapisy dotyczące zarządzania i wewnętrznego nadzoru nad stowarzyszeniami, zrzeszeniami i podmiotami prawa handlowego. W praktyce problemy związane z wewnętrzną kontrolą organizacji zbiorowego zarządzania, jeśli w ogóle się pojawiają, to nie są związane z brakiem regulacji w tym zakresie, a raczej ze słabą ich implementacją oraz nieskuteczną egzekucją istniejących przepisów lokalnego prawa. Zamiast więc określać szczegółowe zasady dotyczące składu i zadań walnego zgromadzenia i zarządu, które mogą się okazać niezgodne z przepisami krajowego prawodawstwa, w Dyrektywie powinno raczej znaleźć się ogólne zobowiązanie do zorganizowania tych funkcji w sposób skuteczny i przejrzysty, tak aby zapewnić uprawnionym narzędzia skutecznego zarządzania i nadzoru, a kwestie szczegółowej regulacji należy pozostawić w gestii istniejącego prawa lokalnego. W szczególności należy zapewnić zrównoważoną reprezentację członków i kategorii członków w organach nadzorczych.

Dodatkowo, o ile zasadnym wydaje się cel zapisu, odnoszącego się do zobowiązań wyższego szczebla kierowniczego organizacji (art. 9), należy zastanowić się, czy Dyrektywa to odpowiedni instrument do wprowadzenia szczegółowych reguł w zakresie konfliktu interesów. Naszym zdaniem Dyrektywa powinna umożliwiać uprawnionym wprowadzenie w swoich organizacjach własnych wewnętrznych regulacji w tym zakresie.

Rozdział 2 – Zarządzanie wynagrodzeniami autorskimi

Art. 12 – podział kwot należnych

Uzasadnionym wydaje się wynikający z art. 12 ust. 3 obowiązek udostępnienia członkom listy utworów i innych treści, których właściciele nie zostali zidentyfikowani. Lista taka powinna być ponadto udostępniana na życzenie wszystkim innym posiadaczom praw, których dana organizacja zbiorowego zarządzania reprezentuje bezpośrednio lub pośrednio. Jednakże zapis nakładający taki obowiązek organizacji wobec użytkowników nie tylko nie znajduje uzasadnienia, ale rodzi realne niebezpieczeństwo dla rzetelności rozliczeń. Organizacje zbiorowego zarządzania są często celem nieuczciwych roszczeń z tytułu wynagrodzeń należnych niezidentyfikowanym posiadaczom praw. Jest mało prawdopodobne, by podanie listy „osieroconych” utworów do publicznej wiadomości znacząco przyczyniło się do większej liczby uzasadnionych roszczeń, ale z pewnością przyczyni się do wzrostu ryzyka nieuczciwych roszczeń. Należy zauważyć, że Dyrektywa o dziełach osieroconych (art. 3.2 w porozumieniu trójstronnym) stanowi, że źródła dla identyfikacji dzieła osieroconego powinny być określone przez każde państwo członkowskie w porozumieniu z posiadaczami praw oraz że powinny być udostępnione na żądanie zainteresowanych użytkowników. W naszej opinii ta zasada jest wystarczająca.

Związek Producentów Audio Video

Rozdział 4 – Stosunki z użytkownikami

Art. 15 – udzielanie licencji

Proponowany artykuł określający ogólne obowiązki organizacji zbiorowego zarządzania powinien być rozszerzony o nowy ustęp, nakładający na użytkowników określone obowiązki w stosunku do organizacji zbiorowego zarządzania. W szczególności użytkownicy powinni zostać zobowiązani do przedstawiania na żądanie wykazów wszystkich utworów i przedmiotów praw pokrewnych, z których korzystają. Ponadto użytkownicy powinni mieć obowiązek uiszczania opłat licencyjnych i/lub wynagrodzenia według wynegocjowanych przez strony lub określonych przez sąd stawek.

Ustęp 2 powinien traktować prawa wyłączne i prawa do wynagrodzenia w równy sposób - wobec jednych i drugich powinno być stosowane kryterium „wartości praw w handlu” przy określaniu stawek. Kryterium „wartości praw w handlu” zostało po raz pierwszy wprowadzone przez Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej w sprawie C-245/00¹, która dotyczyła kwestii godziwego wynagrodzenia za korzystanie z nagrań dźwiękowych w programach radiowych i telewizyjnych. W przeciwieństwie do uczciwej rekompensaty (z tytułu kopiowania na użytek prywatny), wysokość wynagrodzenia za nadawanie i publiczne udostępnianie nagrań dźwiękowych nie jest i nie powinna być ustanawiana przez prawo. Według Trybunału Sprawiedliwości UE wysokość wynagrodzenia powinna być oparta na wartości praw w handlu. Nie ma zatem powodu, by dokonywać tu rozróżnienia pomiędzy prawami wyłącznymi i prawami do wynagrodzenia (i dyskryminować te ostatnie).

Rozdział 5 – Przejrzystość i sprawozdawczość

Art. 16 – informacje przekazywane podmiotom praw autorskich dotyczące zarządzania ich prawami

Obowiązki określone w tym artykule wydają się uzasadnione, z wyjątkiem punktu a), który wymaga od organizacji zbiorowego zarządzania przesyłania każdego roku posiadaczom praw raportu o danych osobowych. W naszej ocenie ten obowiązek jest uciążliwy i wykracza poza wymagania określone w regulacjach dotyczących ochrony danych.

Ogólnie rzecz biorąc uważamy, że decyzje dotyczące poziomu uszczegółowienia danych, które organizacje zbiorowego zarządzania powinny raportować posiadaczom praw, powinny pozostawać w gestii samych uprawnionych. W miejsce szczegółowych obowiązków organizacji zbiorowego zarządzania, określonych w art. 16, Dyrektywa powinna zapewnić posiadaczom praw możliwość efektywnego uczestnictwa w podejmowaniu decyzji przez organizacje zbiorowego zarządzania tak, by można było ustalić, co, jak i kiedy ma być raportowane.

¹ Sprawa C-245/00 Sena v. Nos, 6 lutego 2003 r., i sprawa C-192/04 Lagardere v. SPRE i inni (GVL), 14 lipca 2005 r.

Związek Producentów Audio Video

Artykuł 18 – informacje przekazywane na żądanie podmiotom praw autorskich, członkom, innym organizacjom zbiorowego zarządzania i użytkownikom

Obowiązki określone w artykule dotyczące zgłaszania repertuaru, praw i umów o reprezentacji są zbyt szerokie i nieuzasadnione. Organizacje zbiorowego zarządzania powinny być zobowiązane do przekazywania danych dotyczących praw jedynie tym użytkownikom, którzy mają rzeczywisty i bezpośredni interes w otrzymaniu takich danych.

Tytuł III - Udzielanie przez organizacje zbiorowego zarządzania licencji wieloterytorialnych dotyczących praw do utworów muzycznych na internetowym polu eksploatacji

Artykuł 33 – Odstępstwa w odniesieniu do praw do utworów muzycznych na internetowym polu eksploatacji w przypadku programów radiowych i telewizyjnych

Nie widzimy uzasadnienia dla zaproponowanego w art. 33 specjalnego traktowania nadawców programów telewizyjnych i radiowych w internecie. Specjalne przywileje w środowisku on-line dla organizacji związanych z tradycyjną formą nadawania są nieuzasadnione i mogłyby wypaczyć konkurencję pomiędzy nowymi mediami cyfrowymi i tradycyjnymi nadawcami.

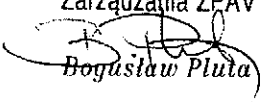
Tytuł IV – środki służące egzekwowaniu przepisów

Art. 35 – Procedury rozstrzygania sporów dostępne użytkownikom

W celu zapewnienia stronom możliwości rozwiązania sporu na drodze sądowej lub przez inny niezależny i bezstronny organ rozstrzygania sporów, użytkownicy powinni być zobowiązani do zapłaty za pośrednictwem organizacji zbiorowego zarządzania przynajmniej niekwestionowanej kwoty spornej stawki, a różnica pomiędzy sporną stawką a częścią niekwestionowaną powinna zostać przekazana do depozytu. W art.35 powinien zostać dodany ust. 3 uwzględniający powyższą kwestię.

Mamy nadzieję, że przedstawione powyżej uwagi okażą się pomocne przy wypracowaniu stanowiska rządu polskiego w sprawie projektu *Dyrektywy w sprawie zbiorowego zarządzania prawami autorskimi i prawami pokrewnymi oraz udzielania licencji wieloterytorialnych dotyczących praw do utworów muzycznych na potrzeby wykorzystania na internetowym polu eksploatacji na rynku wewnętrznym*. Ze swej strony Związek Producentów Audio Video wyraża gotowość udziału w dalszych pracach nad przedmiotową Dyrektywą.

Z poważaniem

Dyrektor Organizacji Zbiorowego
Zarządzania ZPAV

Bogusław Pluta

Związek Producentów Audio Video

ul. L. Kruczkowskiego 12/2
00-380 Warszawa

tel.: +48 22 625 45 16
fax: +48 22 625 16 61

e-mail: ozz@zpav.pl
ozz.zpav.pl